

**“Azərbaycan Respublikasının dövlət təbiət və biosfer qoruqlarının
ümumi Əsasnaməsi”nin və “Azərbaycan Respublikasının milli
parklarının ümumi Əsasnaməsi”nin təsdiq edilməsi haqqında**

AZƏRBAYCAN RESPUBLİKASI PREZİDENTİNİN FƏRMANI

“Xüsusi mühafizə olunan təbiət əraziləri və obyektləri haqqında” Azərbaycan Respublikası Qanununun 5-ci maddəsinin 4-cü hissəsinə uyğun olaraq **qərara alıram:**

1. “Azərbaycan Respublikasının dövlət təbiət və biosfer qoruqlarının ümumi Əsasnaməsi” və “Azərbaycan Respublikasının milli parklarının ümumi Əsasnaməsi” təsdiq edilsin (əlavə olunur).
2. Bu Fərman imzalandığı gündən qüvvəyə minir.

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti HEYDƏR ƏLİYEV

Bakı şəhəri, 4 iyul 2001-ci il
№ 531

Azərbaycan Respublikası Prezidentinin
2001-ci il 4 iyul tarixli 531 nömrəli Fərmanı ilə
TƏSDİQ EDİLMİŞDİR

Azərbaycan Respublikasının milli parklarının ümumi

ƏSASNAMƏSİ

1. ÜMUMİ QAYDALAR

1.1. Milli parklar - xüsusi ekoloji, tarixi, estetik və digər əhəmiyyət daşıyan təbiət komplekslərinin yerləşdiyi və təbiəti mühafizə, maarifçilik, elmi, mədəni və digər məqsədlər üçün istifadə olunan təbiəti mühafizə və elmi tədqiqat idarələri statusuna malik olan ərazilərdir.

1.2. Milli parkların əraziləri respublika əhəmiyyətli xüsusi mühafizə olunan təbiət ərazilərinə aiddir və bu ərazilərdə olan torpaq, su, bitki və heyvanlar aləmi onların daimi istifadəsinə verilir.

1.3. Azərbaycan Respublikasının Prezidenti tərəfindən respublika ərazisində beynəlxalq əhəmiyyətli milli parklar müəyyən edilə bilər.

1.4. Milli parkların hüdudlarına ayrı-ayrı hallarda qanunvericiliklə müəyyən edilmiş qaydada digər torpaq istifadəçilərinin və mülkiyyətçilərinin torpaq sahələri daxil edilə bilər.

1.5. Milli parklardan Azərbaycan Respublikasının qanunvericiliyi ilə müəyyən edilmiş tələblərə əməl etmək şərtilə təbiəti mühafizə, elmi tədqiqat, ətraf mühitin monitorinqi, sağlamlaşdırma, təlim-tərbiyə, turizm və istirahət məqsədləri ilə istifadə edilə bilər.

1.6. Milli parklarda onların məqsədli təyinatına və təbiət komplekslərinin və obyektlərin mühafizəsi, bərpası və istifadəsi üzrə müəyyən edilmiş tələblərə zidd olmayan şərtlərlə başqa fəaliyyət növləri həyata keçirilə bilər.

1.7. Milli parkların rəmzləri (bayraq, emblem və sair) ola bilər.

2. MİLLİ PARKLARIN YARADILMASI

2.1. Milli parklar xüsusi ekoloji, tarixi, estetik və digər əhəmiyyət daşıyan təbiət komplekslərinin yerləşdiyi və təbiəti mühafizə, maarifçilik, elmi, mədəni və digər məqsədlər üçün istifadə olunan ərazilərdə yaradılır.

2.2. Milli parklar Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabinetinin təqdimatına əsasən Azərbaycan Respublikası Prezidentinin qərarı ilə yaradılır.

2.3. Milli parkların torpaq və su (akvatoriya) sahələrini kənar antropogen təsirlərdən qorumaq məqsədi ilə onların sanitariya-mühafizə zonaları müəyyən edilir. Milli parkların sanitariya-mühafizə zonalarının müəyyən edilməsi və həmin zonaların mühafizə rejimi "Xüsusi mühafizə olunan təbiət əraziləri və obyektləri haqqında" Azərbaycan Respublikası Qanununun 10-1-ci maddəsi ilə tənzimlənir.^[9]

2.4. Milli parkların hər biri üçün pasport hazırlanır və bu ərazilərin pasportu Azərbaycan Respublikasının Ekologiya və Təbii Sərvətlər Nazirliyində dövlət qeydiyyatına alınmaqla milli parklarda saxlanılır.

3. MİLLİ PARKLARIN YARADILMASININ MƏQSƏDLƏRİ

3.1. Milli parkların yaradılmasının məqsədləri aşağıdakılardır:

3.1.1. təbiət komplekslərini, nadir və etalon təbiət ərazilərini, tarix-mədəniyyət obyektlərini qoruyub saxlamaq;

3.1.2. turizm və rekreasiya üçün şərait yaratmaq;

3.1.3. təbiəti mühafizənin və ekoloji maarifçiliyin elmi metodlarını hazırlamaq və tətbiq etmək;

3.1.4. əhalini ekoloji maarifləndirmək;

3.1.5. ekoloji monitorinqi həyata keçirmək;

3.1.6. zədələnmiş təbiət və tarix-mədəniyyət komplekslərini və obyektlərini bərpa etmək.

4. MİLLİ PARKLARIN XÜSUSİ MÜHAFİZƏ REJİMİNİN XÜSUSİYYƏTLƏRİ

4.1. Milli parkların ərazilərində onların təbiət, tarix-mədəniyyət və digər xüsusiyyətləri nəzərə alınmaqla xüsusi mühafizənin ayrı-ayrı rejimləri tətbiq olunur və aşağıdakı fəaliyyət zonaları müəyyən edilir:

4.1.1. xüsusi mühafizənin hüquqi rejimi tətbiq edilən zonalar;

4.1.2. təsərrüfat fəaliyyətinin tənzimlənən rejimi tətbiq edilən zonalar;

4.1.3. turizm və rekreasiya zonaları;

4.1.4. turistlərə və başqalarına xidmət göstərilən zonalar;

4.1.5. milli parkın fəaliyyətini təmin etmək üçün təsərrüfat-istehsalat zonaları.

4.2. Milli parkların turizm və rekreasiya zonalarında turizm və rekreasiya məqsədləri üçün təbiətdən istifadənin ayrı-ayrı növlərinə (ov, balıq və digər su bioresurslarının idman və həvəskar ovu və sair) yol verilir. ^[10]

4.3. Milli parklarda müəyyən olunmuş qaydada elmi tədqiqatlar, mədəni-maarif və tədris tədbirləri keçirilə bilər.

4.4. Milli parkların ərazisində aşağıdakılar qadağan edilir:

4.4.1. təbiət komplekslərinə və tarix-mədəniyyət obyektlərinin varlığına təhlükə yaradan hər bir fəaliyyət;

4.4.2. geoloji kəşfiyyat və faydalı qazıntı işlərinin aparılması;

4.4.3. hidroloji rejimin dəyişməsinə səbəb olan işlərin aparılması;

4.4.4. Xüsusi ekoloji təhlükə yaradan kimya sənayesi, metalurgiya, nüvə energetikası və sair müəssisələrin fəaliyyəti;

4.4.5. milli parkın fəaliyyəti ilə bağlı olmayan magistral yolların, boru kəmərlərinin, elektrik xətlərinin və digər kommunikasiyaların tikintisi;

4.4.6. müəyyən olunmuş yerlərdən kənar dayanacaqların təşkili, çadırların qurulması və tonqalların yandırılması;

4.4.7. bu məqsədlər üçün müəyyən olunmuş yerlərdən və ümumi istifadə olunan quru və su yollarından kənar mexaniki nəqliyyat vasitələrinin hərəkəti və dayanacağı, ev heyvanlarının köçürülməsi;

4.4.8. yerli fauna və flora növlərinə uyğun olmayan növlərin introduksiyası;

4.4.9. meşələrdə əsas istifadə qırıntısı.

4.5. Milli parklarda ərazilərin ekoloji, elmi, estetik, mədəni və rekreasiya dəyərini aşağı sala bilən digər fəaliyyət növləri də məhdudlaşdırıla və yaxud qadağan edilə bilər.

4.6. Milli parkların mühafizəsi onun mühafizə xidməti tərəfindən həyata keçirilir, bu işə direktor və mühafizə üzrə direktor müavini rəhbərlik edirlər.

4.7. Milli parkların mühafizə xidmətinin aşağıdakı vəzifələri vardır: ^[11]

4.7.1. milli parkın ərazisində və onun sanitariya-mühafizə zonasında xüsusi mühafizə rejimini pozanların sənədlərini yoxlamaq, Azərbaycan Respublikasının İnzibati Xətlər Məcəlləsinə uyğun olaraq, nəqliyyat vasitələrini və gəmiləri, ov alətlərini, əldə edilmiş məhsulları və başqa əşyaları yoxlamaq, hüquqpozmağa səbəb olmuş alətləri, cihazları və əşyaları, qanunsuz əldə edilmiş məhsulları, habelə müvafiq sənədləri götürmək; ^[12]

4.7.2. milli parkın ərazisində və onun sanitariya-mühafizə zonasında fiziki və hüquqi şəxslərin "Xüsusi mühafizə olunan təbiət əraziləri və obyektləri haqqında" Azərbaycan Respublikasının Qanununa və mühafizə rejiminə zidd olan fəaliyyətini dayandırmaq; ^[13]

4.7.3. milli parkın ərazisində və onun sanitariya-mühafizə zonasında Azərbaycan Respublikasının Cinayət Məcəlləsində nəzərdə tutulmuş əməli törədən şəxslərin cinayət məsuliyyətinə cəlb edilməsi üçün tədbirlər görmək; ^[14]

4.7.4. milli parkın ərazisindən istifadə qaydalarını, həmin ərazinin mühafizə rejiminin pozulmasına görə ~~qanunvericiliklə müəyyən edilmiş qaydada~~ inzibati xəta haqqında protokollar tərtib etmək; ^[15]

4.7.5. milli parkın ərazisində və onun sanitariya-mühafizə zonasında mühafizəsi və istifadəsi sahəsində pozuntu hallarını aradan qaldırmaq haqqında icrası məcburi olan göstərişlər vermək ~~və digər tədbirlər görmək~~. ^[16]

4.8. Milli parkın bütün işçiləri parkın rejiminin pozulması hallarının qarşısının alınmasında mühafizə işçilərinə kömək göstərməlidirlər.

4.9. Milli parkın təbiət ərazilərindən və obyektlərindən istifadəsi qanunla nəzərdə tutulmuş hallarda ödənişli ola bilər.

4.10. Əhali və ictimai birliklər milli parkın mühafizəsinə dair təkliflərini verə bilərlər və bu təkliflər milli parklar tərəfindən nəzərə alınmalıdır.

4.11. Milli parkın əraziləri və obyektləri hər hansı fiziki və ya hüquqi şəxslərin hüquqlarına və mənafelərinə xələl gətirmədən Azərbaycan dövlətinə mənsubdur və özgəninkiləşdirilə bilməz.

4.12. Milli parkların fiziki və hüquqi şəxslərin idarəçiliyinə, istifadəsinə və icarəsinə verilməsi qadağandır.

4.13. Üzərində milli park yerləşən torpaq sahələri mülkiyyətçilərdən, istifadəçilərdən və icarəçilərdən geri alınmadan, onların razılığı və ya məhkəmənin qərarı ilə servitut hüququ (özgə torpaq sahəsindən məhdud istifadə hüququ) əsasında istifadə olunur.

4.14. Azərbaycan Respublikasının Nazirlər Kabineti tərəfindən təsdiq edilmiş xüsusi mühafizə olunan təbiət ərazilərinin sxemləri əsasında milli parkların yaradılması və genişləndirilməsi üçün torpaq sahələri müvafiq ehtiyat torpaq fondunda saxlanılır və həmin ərazilərdə torpaqların istifadəsinə məhdudiyyətlər qoyulur.

4.15. Milli parklarda təbiət qoruq fondunun vəziyyətinin qiymətləndirilməsi və proqnozlaşdırılması, bu ərazilərin perspektiv inkişafı şəbəkəsinin müəyyən edilməsi, mühafizə rejiminə riayət olunmasına dövlət nəzarətinin gücləndirilməsi məqsədilə xüsusi mühafizə olunan təbiət ərazilərinin və obyektlərinin dövlət kadastrı aparılır.

4.16. Milli parkın rejiminin pozulmasında təqsirkar olan şəxslər Azərbaycan Respublikasının qanunvericiliyi ilə nəzərdə tutulmuş qaydada məsuliyyət daşıyırlar.

Xüsusi mühafizə olunan təbiət əraziləri və obyektləri haqqında qanunvericiliyin pozulması nəticəsində milli parka vurulmuş zərər Azərbaycan Respublikasının Mülki Məcəlləsində və təbiətin mühafizəsi ilə bağlı digər qanunvericilik aktlarında nəzərdə tutulmuş qaydada ödənilir.

4.17. Milli parkın mühafizə rejimini həyata keçirən işçilərə xidməti vəzifələrini yerinə yetirərkən xüsusi geyim forması daşımaqla Azərbaycan Respublikasının qanunvericiliyinə uyğun olaraq xidməti silah saxlamaq və gəzdirmək hüququ verilir.

5. MİLLİ PARKLARIN ELMİ TƏDQIQAT FƏALİYYƏTİ

5.1. Milli parkların elmi tədqiqat fəaliyyəti rekreasiya məqsədi ilə istifadə olunan şəraitdə ekoloji vəziyyətin proqnozlaşdırılmasına və qiymətləndirilməsinə, səciyyəvi və nadir təbiət komplekslərinin (o cümlədən bioloji müxtəlifliyin) elmi cəhətdən əsaslanmış üsullarla qorunmasına yönəldilir.

5.2. Milli parklarda elmi tədqiqat fəaliyyəti milli parkın elmi şöbəsinin işçiləri tərəfindən aparılır.

5.3. Milli parklarda elmi tədqiqatlar kənar elmi təşkilatların və ayrı-ayrı mütəxəssislərin cəlb edilməsi ilə də aparıla bilər.

6. MİLLİ PARKLARIN TƏSƏRRÜFAT FƏALİYYƏTİ

6.1. Milli parkların təsərrüfat fəaliyyəti təbiət və tarix-mədəniyyət obyektlərinin tələb olunan səviyyədə mühafizəsindən, onlara xidmət və bərpa tədbirlərinin keçirilməsindən, təbiətdə idarə olunan istirahət və turizm tədbirlərinin təşkilindən ibarətdir.

6.2. Təbiətdə istirahətin və turizmin inkişafı təsdiq edilmiş layihə sənədləri əsasında milli parkın ərazisində yerləşən binaların və qurğuların ayrı-ayrı fiziki və hüquqi şəxslərə icarəyə (istifadəyə) verilməsi yolu ilə həyata keçirilə bilər.

6.3. Milli parkların ərazilərində mehmanxanaların, kempinqlərin, turbazaların, iaşə və digər obyektlərin tikintisi və istifadəsi, əhalinin istirahəti məqsədi ilə digər şəraitlərin yaradılması milli parkın fiziki və hüquqi şəxslərlə bağlanmış və ekoloji ekspertizadan keçmiş müqavilələr əsasında həyata keçirilə bilər.

6.4. Milli parklarda onların məqsədli təyinatına və təbiət komplekslərinin və obyektlərin mühafizəsi, bərpası və istifadəsi üzrə müəyyən edilmiş tələblərə zidd olmayan başqa fəaliyyət növləri milli parkın fiziki və hüquqi şəxslərlə bağlanmış və ekoloji ekspertizadan keçmiş müqavilələr əsasında həyata keçirilir.

7. MİLLİ PARKLARIN MÜHAFİZƏSİNƏ, QORUNMASINA VƏ İSTİFADƏSİNƏ DÖVLƏT NƏZARƏTİ

7.1. Milli parkların vəziyyətinə, mühafizəsi, qorunması və bərpası üzrə tədbirlərin yerinə yetirilməsinə, qanunvericiliklə nəzərdə tutulmuş qaydalara və tələblərə əməl olunmasına dövlət nəzarətini Azərbaycan Respublikasının Ekologiya və Təbii Sərvətlər Nazirliyi həyata keçirir.